

**Андрій ПЛЬКО,**  
к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики  
**Марія ВАЦЕБА,**  
магістрка, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет  
імені Василя Стефаника»,  
м. Івано-Франківськ,  
Україна

## **АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРОДОВОЛЬСТВА НА ПРИКЛАДІ РИНКУ КАРТОПЛІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ**

Необхідність формування якісно нового підходу до постановки та експериментального вирішення задачі оптимізації процесів забезпечення продовольчої безпеки регіонів України обумовила вибір напряму дослідження, результати якого спрямовані на удосконалення існуючого науково-методичного інструментарію проведення аналізу регіональних ринків продовольства, і, зокрема ринку картоплі, а також його прогнозування.

Продовольча безпека є одним з пріоритетів в процесі забезпечення економічної безпеки як на регіональному, так і на національному рівні. Проведений аналіз наявних підходів до формування механізму оптимізації процесів забезпечення продовольчої безпеки засвідчив, що в переважній більшості розробок відсутнім є один із ключових елементів механізму, а саме – дослідження особливостей формування та розвитку регіональних ринків продовольства в контексті споживчої, виробничої, інфраструктурної та інституційної складових.

Вивчення особливостей розвитку виробничої та споживчої складових регіональних ринків продовольчих товарів дозволили ідентифікувати наступне: в переважній більшості випадків попит на продовольство, який формується в умовах невисокої купівельної спроможності населення, задовольняється не за рахунок збільшення обсягів виробництва продукції чи її імпорту. Досить часто фактичні обсяги споживання окремих харчових продуктів не досягають рівня раціональних фізіологічних норм і значно відстають від відповідних показників провідних країн світу.

Аналіз та прогнозування ринку продовольства, в тому числі ринку картоплі проведено на основі наступних показників: фактичний обсяг виробництва відповідної продукції; фактичне споживання продукції, в тому числі на душу населення; потенційний обсяг виробництва продукції в регіоні; потенційний обсяг споживання (потенційна місткість ринку) продовольства; платоспроможний попит населення; чисельність населення в регіоні; питома вага вартості продукту в структурі вартості споживчого кошика та інші.

В процесі дослідження нами було висунуто припущення про те що на виробничий потенціал регіонального ринку картоплі мають вплив наступні змінні: посівні площі, середня ціна реалізації картоплі сільськогосподарськими

підприємствами, обсяг внесених мінеральних добрив на одиницю площі сільськогосподарських угідь, обсяг внесених органічних добрив на одиницю площі сільськогосподарських угідь та рівень рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції в сільськогосподарських підприємствах.

Споживчий потенціал регіонального ринку оцінювався за допомогою таких показників, як виробництво картоплі за базовий та попередній звітні періоди та доходи в розрахунку на одну особу.

Після вивчення існуючих підходів до проведення аналізу регіонального ринку продовольства, а також використання методів економічного аналізу та прикладного економетричного інструментарію, запропоновано власний підхід до вирішення задачі аналізу та прогнозування виробничого та споживчого потенціалів регіонального ринку продовольства на прикладі ринку картоплі в розрізі регіонів Західної України.

За допомогою проведеного економетричного аналізу побудованих моделей залежності обсягів виробництва та споживання від ключових чинників в регіонах Західної України визначено причинно-наслідкові зв'язки між основними показниками регіонального ринку картоплі в контексті забезпечення продовольчої безпеки регіону.

На основі прогнозних значень показників використання ресурсних можливостей регіонального ринку картоплі та його споживання можна зробити такі висновки: очікується незначне підвищення використання виробничого потенціалу в період зниження використання споживчого потенціалу, що пов'язується зі зниженням реальної купівельної спроможності населення на фоні зростання виробничої собівартості картоплі в усіх категоріях господарств.

Практичне застосування розробленого підходу дозволить якісно по новому підійти до формування механізмів забезпечення, аналізу та моніторингу продовольчої безпеки регіонів України за умови якщо в процесі аналізу та розрахунків прогнозних значень ефективності використання виробничого та споживчого потенціалу регіонального ринку картоплі будуть розроблені відповідні моделі та враховані ймовірні лагові ефекти зміни економічних умов.

#### **Список використаних джерел:**

1. Онопрієнко І.М. Стан та перспективи розвитку регіонального картоплярства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 9. С.497-500.
2. Пілько А. Д., Формування механізму управління продовольчою безпекою регіону. *Бізнес-Інформ*. 2015. № 2. С. 87-91.
3. Пілько А.Д., Вацеба М. Р. Моделі аналізу регіонального ринку картоплі. *Бізнес-Інформ*.- 2019. - № 9. С. 130 – 135.
4. Іваницький І., Формування та розвиток ринку продовольства. І. Іваницький, Сибаль Я. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія Економіка АПК*. №21 (1) – 2014. – с. 213-216.
5. Пілько А.Д., Потятинник Б. Б. Потенціал регіонального ринку м'яса та м'ясопродуктів: оцінка, аналіз та перспективні напрями моделювання. *Бізнес-Інформ*. 2015. № 11. С. 162-168.